

Hon drev verklighetens köpmanshus i skärgården.

Irene Joelsson, vår mor föddes den 6:e januari år 1900. Hon var född i Kämpersvik, där hon bodde under hela sitt långa liv, dvs praktiskt taget hela det gångna seklet. Hennes pappa Martin Olsson var skeppare på fiskebåtar och skutor och hennes mamma Lovis, sträng schartauan, samtidigt som hon var modern i sitt sätt att tänka. Hon skötte hemmet, en affär och ortens telefonväxel. Irene och hennes lillasyster Gunborg (1903-1923) blev också uppfostrade i schartauansk tro. Innan hon 1920 gifte sig med Ernst Joelsson, hade hon hunnit med att gå i hushållsskola i Kristinehamn, vilket kom väl till pass, eftersom Ernst hade övertagit en affär i Kämpersvik, vilken kom att bli ett köpmanshus i skärgården i ordets verkliga mening. (Huset var vinjettbild i Åke Falcks TV-serie med samma namn.) Familjen blev snabbt stor. Bertil, som var äldst föddes 1920. Sedan kom Gullvie 1922, Ingrid 1923, Inga. Maj 1926, Lennart 1927, Arnold 1931 och Birgitta 1941. Efter varje barnsäng, alltså så sent som 1941, har Irene kyrktagits. Det var en gammal sed, som levde kvar i schartauanska bygder. Ursprungligen uppfattades detta som en reningsrit, eftersom kvinnan efter barnsörd ansågs vara oren. Senare utformades det som en tacksägelse. Mor har själv berättat, att hon upplevt akten som en reningsrit och att hon på nytt togs upp i den kyrkliga gemenskapen och fick ta nattvarden först sex veckor efter nedkomsten. Då måste hon dessutom först ha genomgått ett katekesförhör inför hela församlingen! De sju barnen har gett henne ett tjugotal barnbarn och många barnbarnsbarn. 1949 överlät Irene och Ernst affären till Bertil. 1953 flyttade de ”hem” till Irenes barndomshem fram till sommaren 2000. Från början av 50-talet till dess automatiseringen kom cirka 10 år senare, var Irene föreståndare för samhällets telefonväxel. Hemmet i Kämpersvik har alltid, även efter Ernsts bortgång 1960, varit den naturliga samlingspunkten, inte bara för barn och barnbarn med respektive utan även för många andra släktingar och vänner, såväl åretruntboende som sommarboende. Mor var alltid den naturliga centralfiguren i familjen och det har aldrig behövts varken påminnelser eller uppmaningar för att få stora och små att hälsa på hos familjens äldsta medlem. Hon bodde fortfarande kvar hemma, då hon firade sin 100-årsdag. Hon dog den 23 januari 2001, 101 år gammal.

Arnold och Birgitta

Tillägg: Utdrag ur Anna Österlings specialarbete 1989 efter samtal med mormor Irene

Lovis var en oerhört viljestark person. Efter skolan gick Lovis och läste för prästen ett år för att konfirmeras. 1888 gick hon på den alldeles nyöppnade folkhögskolan i Grebbestad. Hon jobbade i en affär och bekostade själv 1890 ett års studier vid Göteborgs handelsskola. Hon fortsatte att arbeta i Grebbestad tills hon 1898 gifte sig med Martin Olsson (1865-1948) och flyttade till

Kämpersvik. Några år senare lät Martin bygga ett stort trevåningshus dit de flyttade. 1796 fanns enligt nedteckningar två hus i Kämpersvik. Det var först i slutet av 1800-talet som samhället började växa på allvar, framförallt pga den växande stenindustrin. Fisket hade inte haft lika stor betydelse för samhällets framväxt jämfört med andra kustsamhällen. Flera affärer öppnades, däribland en lantaffär som Lovis skötte. Från 1910 skötte hon telefonväxeln i byn. Dessutom hade hon hemmet och två barn, min mormor och hennes syster Gunborg att sköta. Martin var borta mycket. Han hade nämligen en jakt där han fraktade varor från Göteborg till Norge. Sommartid fiskade han makrill på Skagerack. Materiellt sett saknades ingenting för mormor och hennes syster. Men de var strängt hållna hemifrån och fick sällan vara ute och leka med andra barn, absolut inte på söndagarna. Några kramar fick de aldrig, men hade de däremot gjort något olovandes fick de veta av det ordenligt. Flickorna fick tidigt lära sig att göra nytta och sy och brodera. När vardagssysslorna var avslutade för dagen kom ofta en moster och morbror på besök. Då ”satt man kvällugg” (medan skymningen föll) och berättade om gamla tider. Då skulle barnen sitta tysta och lyssna. Klockan sex på lördagskvällen lades saxar och handarbeten undan. Maten som skulle ätas på söndagen var då lagad och huset var nystädat. På söndagen gick hela familjen 14 km fram och tillbaka till Grebbestads kyrka. Den schartauanska gudstjänsten var lång. Enligt Schartaus lära var dans och kortspel förbjudet. Så det fick min mormor vara utan. Mormor gick 2 år i småskolan och 4 år i folkskolan. Hon fick lära sig den bibliska historien ordagrant utantill och katekesen. Tidigt fick mormor hjälpa till i affären och senare också i telefonväxeln. Under första världskriget var det ransonering på de flesta varor och många hade det svårt. Mormor och hennes familj hade det förhållandevis bra tack vare affären. (Sedan berättar Anna om mormors giftermål med morfar Ernst, som Anna aldrig träffade, och deras sju barn. Hon berättar om arbetet i affären och hemmet. Och om den stora sorgen, då system Gunborg dog.) På 30-talet kom värmeledningar och elektriskt ljus, vilket ledde till att ”kvällugg-sittandet i det närmste upphörde. När radion kom började folk stanna hemma från kyrkan för att i stället lyssna på gudstjänsten i radio. Stenhuggarna blev fler och under den här perioden byggdes både Folkets Hus och Konsum i Kämpersvik. Invånarantalet är lågt idag och affär finns det bara sommartid. Som en liten ljusstråle från en grå himmel kan man dock se, att ett fåtal barnfamiljer har bosatt sig här de senaste åren.